

מכון התורה והארץ

מידע יישומי לחודשי הקיץ

א. שתילת עצי פרי

לקראת ט"ו באב, אנשים רבים ממהרים **לטעת עצי פרי**, כדי 'להרוויח' שנה למניין שנות ערלה. בעת שקונים עצי פרי, כדאי לדעת כמה דברים:

1. רוב עצי הפרי מורכבים, ולכן יש לבדוק אם העץ מורכב בהרכבה מותרת, שאם לא כן, אסור לטעת אותו. לשם כך יש לשאול את המוכר מהי הכנה שעליה הורכב העץ, ולבדוק באתר מכון התורה והארץ¹, האם הצירוף של כנה זו עם הרכב (כלומר עם מין העץ שנרכש) - מותר. לחילופין אפשר להתקשר למכון התורה והארץ (086847325), ולברר זאת. ראוי לציין שפעמים רבות במשתלה שהשתילים אינם מיוצרים בה, אלא רק נמכרים בה, אין המוכר יודע על איזו כנה מורכב העץ. לכן עדיף לקנות עצי פרי במשתלות שמייצרות את השתילים.

2. כדי לצרף למניין שנות הערלה את השנים ששהה בהן השתיל במשתלה, יש לדאוג להתקיימותם של שלושה תנאים:

א. במשך כל זמן שהותו במשתלה, עמד השתיל על הקרקע, ולא על משטח מנותק.
ב. על השקית שמצוי בה השתיל להיות מנוקבת בנקב של 2.5 ס"מ קוטר בתחתיתה.
ג. בשעת השתילה יש לדאוג שגוש האדמה שבו מצוי השתיל לא יתפורר.
אם אחד משלושת התנאים הללו אינו מתקיים (או שיש ספק אם התקיים) - יש למנות שנות ערלה מרגע השתילה בגינה.

3. במשתלות שמתווכות בין המשתלה המייצרת את השתיל לבין הצרכן, בדרך כלל, אין אפשרות לדעת אם השתיל עמד במשך כל הזמן על הקרקע, ולכן יש להחמיר ולמנות שנות ערלה מעת הנטיעה במטע או בגינה, אלא אם כן המשתלה עצמה עומדת תחת השגחה.

ב. ערך הפרוטה

כידוע, מעשר שני צריך לחלל על מטבע שהיא שווה פרוטה. ערך הפרוטה, נכון להיום (כ"א אייר תשע"ג): שמונה אגורות.

1. <http://www.toraland.org.il/media/157103/harkavaList.pdf>

ג. פירות הקיץ

כיוון שמצויים פירות ערלה בשוק, יש לקנות פירות בחנויות שיש השגחה על כשרותן, או ברשתות גדולות שיש השגחה במקום הריכוז שמממנו מחולקים הפירות לסניפים השונים. בדיעבד אם קנו פירות מן השוק, או שמתארחים אצל אנשים אחרים ואין יודעים מה מקור הפירות - מותר לאכול מן הפירות. אם אין יודעים את מקור הפירות, יש להימנע מאכילת פירות בכירים ואפילים, או פירות מיוחדים, אקזוטיים וכדומה.

ד. קטיף תיירותי

קטיף עצמי של פירות במטעים השונים הוא בילוי מבורך, המחבר בין האדם שאינו עובד אדמה בשגרת חייו הרגילה לארצו, לפירותיה ולמצוות התלויות בה. כדי שקטיף זה אכן ימלא את תעודתו, ויקשר את האדם לארץ ולמצוותיה, יש לתת את הדעת לכמה נושאים:

- א. יש לוודא עם בעל המטע שהפירות הנקטפים אינם ערלה. יש לבקש ממנו את אישור הרבנות המקומית או הרבנות הראשית על כך. (אישורים אלו אמורים להימצא בידו).
- ב. מטע שמשלמים על הקטיף בו בסוף הביקור - הפירות שנאכלים תוך כדי הסיור במטע, פטורים מתרומות ומעשרות.
- במקרה זה, אם אוכלים במטע סעודה מסודרת (על שולחנות פיקניק וכדומה), יש להפריש מהפירות תרומות ומעשרות. כמו כן יש להפריש תרומות ומעשרות מכל הפירות הנלקחים הביתה, לפני אכילה.
- ג. במטע שמשלמים על הקטיף בו בתחילת הביקור, יכול הקונה להפריש תרומות ומעשרות מראש, על הפירות שהוא עתיד לאכול, כפי ההנחיות דלהלן:

הנחיות להפרשת תרומות ומעשרות מראש, למבקר במטע 'קטיף עצמי'

לצורך ההפרשה יש לנקוט בפעולות הבאות:

- א. יש לערוך סיור מקדים בין כל מיני העצים הנמצאים במטע.
- ב. בסיור מקדים זה, יש ללקוט מכל מין שני פירות לפחות (פירות קטנים כדובדבן, ייקח ארבעה פירות).
- ג. יש להניח את הפירות בסלסילה או בשקית, ולומר שפירות אלו מיועדים לתרומות ומעשרות.
- ד. יש לומר נוסח הפרשה מיוחד (ראה להלן).
- ה. יש לדאוג למינוי ב'בית האוצר', (בטלפון מספר: 08-6847325) כדי לחלל את המעשר השני, ולתת מעשר ראשון (ללוי) ועני (בשנים שחייבים). שנת תשע"ג היא שנת מעשר שני.

ו. מי שאין לו מנוי 'בבית האוצר' צריך לייחד מטבע של עשרה שקלים על מנת לחלל עליו מעשר שני או נטע רבעי. (**חובה** לדאוג למטבע שיש בו הרבה שקלים פנויים כי חלות תרומות ומעשרות היא בכל פעם שלוקט).
ז. יש לשמור פירות אלו עד תום הסיור במטע.
ח. יש לומר את נוסח ההפרשה בלי ברכה.

נוסח ההפרשה למבקר

יש לומר תנאים אלו קודם ההפרשה:
ההפרשה תהיה כל מין על מינו.
ההפרשות השונות יחולו בזו אחר זו על פי הסדר הנהוג.
ההפרשה תחול מעכשיו על הפירות והירקות שאלקוט ואוכל- קודם אכילתם במטע, אני או מי מבני ביתי, או ממני שבא עימי לביקור במטע (להלן: '**שאלקוט**').
הפירות שבשקית או בסלסלה מיועדים להפרשת תרומה גדולה ותרומת מעשר, על כל מה שאלקוט.
תרומה גדולה - הגרם העליון מהטבל שבשקית או בסלסלה, יהיה תרומה גדולה על כל מה שאלקוט.
מעשר ראשון - אחד ממאה מפירות הטבל העליונים, שבסלסלה או בשקית כנגד כל מה שאלקוט, יהיה מעשר ראשון, ושאר תשעת חלקי המעשר יהיו בצד העליון של הפירות שאלקוט.
תרומת מעשר - המאית מפירות הטבל שבשקית או בסלסלה שקראתם מעשר ראשון יהיו תרומת מעשר לכשאלקוט.
מעשר שני - עשירית מהפירות שאלקוט - בתחתיתם, יהיו מעשר שני, ויהיו מחוללים על פרוטה ורבע במטבע המיועדת לחילול מעשר שני.
נטע רבעי - אם בפירות שאלקוט במטע יש פירות נטע רבעי, הרי הם בתוספת רבע מערכן, יהיו מחוללים כל דרגת חיוב על פרוטה ורבע בנפרד, במטבע המיוחדת לי לכך.

